

RECENZJA

rozprawy doktorskiej

mgr. inż. arch. Macieja Pilnego

pt. „Dogęszczanie Śródmieścia Wrocławia zabudową mieszkaniową w latach 2010-2021”, wykonanej pod kierunkiem dr. hab. inż. arch. Magdaleny Belof i promotora pomocniczego dr inż. Pawła Pacha

1. Podstawa formalna recenzji

- Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce, Dz.U. z dnia 30.08.2018 r. poz. 1669 z późniejszymi zmianami, w związku z ustawą z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz. U. z 2017 r. poz. 1789.
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora, Dz.U. 2018 poz. 261 z późn. zmianami.
- Uchwała Rady Dyscypliny Naukowej Architektura i Urbanistyka Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej z dnia 17 maja 2023 roku.
- Pismo Przewodniczącego Rady Dyscypliny Naukowej AiU WA PWr prof. dr. hab. inż. arch. Rafała Czernerera z 19.06.2023 r.
- Umowa o dzieło

2. Charakterystyka formalna rozprawy

Forma i zawartość pracy

Rozprawa będąca przedmiotem recenzji jest jednotomowym opracowaniem liczącym 349 stron numerowanych. Tekst opatrzone 27 przypisami dolnymi, a uzupełniono 61 ilustracją, 10 wykresami oraz 28 tabelami. Ilustracje mają postać schematów, map oraz fotografii, w dużej części autorskich.

Praca napisana jest zwięzłym, komunikatywnym językiem prawidłowym stylistycznie. W tekście występuje pewna, niewielka liczba usterek literowych.

Ocena struktury pracy oraz zawartości poszczególnych jej części

Zasadnicza część pracy obejmuje 208 stron, na które składają się: Wstęp, dwie zasadnicze części tekstu po dwa rozdziały każda, trzecia część, którą stanowi

Zakończenie, i dodatkowo: Streszczenie, Abstract, Bibliografia, Spis ilustracji, Spis wykresów, Spis tabel. Pracę zamyka Aneks składający się z 65 kart miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, 8 wykazów inwestycji (łącznie 140 w 7 sektorach) oraz 2 mapy. Bibliografia zawiera 117 pozycji publikacji, z tego 41 obcojęzycznych publikacji zagranicznych, ponadto 26 aktów prawnych szczebla centralnego, 84 uchwały Rady Miejskiej Wrocławia oraz 32 protokoły z sesji RM Wrocławia.

W ramach zasadniczej części pracy:

Wstęp, w zwartej formie, prezentuje uzasadnienie wyboru tematu, stan badań – poprzez identyfikację zagadnienia gęstości i dogęszczania w koncepcjach rozwoju miast, wskaźniki z tym zawarte w przepisach prawnych i literaturze, a także przegląd badań przekształceń śródmieścia Wrocławia. W dalszej kolejności omówione zostały cele pracy, tezy oraz pytania badawcze, zakres oraz struktura pracy, metodologia i wreszcie wyjaśnienie podstawowych terminów.

Część I - *Gęstość i dogęszczanie w teorii urbanistyki* stanowi część teoretyczną i bazuje na badaniach literaturowych. W pierwszym rozdziale tej części Doktorant omówił najważniejsze idee dotyczące gęstości i dogęszczania z okresu ostatniego stulecia, a także dokonuje przeglądu modeli rozwoju oraz koncepcji przemian tkanki miejskiej oraz strategii dogęszczania śródmieść.

W kolejnym rozdziale, oznaczonym jako 3, omówiono wskaźniki służące opisowi gęstości w urbanistyce i na tej podstawie Doktorant przygotował matryce wskaźników do badań własnych.

Część II – *Planowanie i przebieg procesu dogęszczania śródmieść* – bazuje na własnych badaniach empirycznych. W rozdziale 4 Doktorant porównał dane z dokumentów planistycznych i strategicznych wybranych miast holenderskich i niemieckich z analogicznymi danymi z dokumentów obowiązujących dla Wrocławia. Porównanie miało na celu identyfikację występowania w praktyce strategii dogęszczania zidentyfikowanych w rozdziale 2. W rozdziale 5 Doktorant przeprowadził analizę dogęszczania strefy śródmiejskiej Wrocławia poprzez badanie zapisów zawartych w planach miejscowych oraz na poziomie realizacyjnym - za pomocą analizy cech zrealizowanej na tym obszarze w latach 2010-2021 zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

Rozdział oznaczony jako 6. *Podsumowanie*, zawiera odniesienie uzyskanych wyników badań do założonych na wstępie tez, dyskusję z wynikami badań, a także zarysowanie potrzeb w zakresie dalszych badań problemu. Na schemacie stanowiącym ilustrację 3 Doktorant przedstawił odniesienie przepływu wniosków do struktury pracy.

Przyjęta struktura pracy wskazuje na świadomość badawczą Doktoranta w zakresie celowości poszczególnych rozdziałów pracy i wykorzystania poszczególnych z nich do odpowiedzi na poszczególne z postawionych pytań badawczych.

3. Ocena istotności naukowej tematu oraz tezy

Temat pracy dotyczy niewątpliwie bardzo aktualnego i ważkiego dla polskiej przestrzeni problemu. Gęstość polskich miast od początku XX wieku podlega zaskakującym fluktuacjom. Skrajne przegęszczenie jako spuścizna spekulacyjnego inwestowania w odpowiedzi na urbanizację napędzaną industrializacją w XIX wieku, nagle zostało zniwelowane przez zniszczenia wojenne wielu miast i następnie zagospodarowanie wg wymogów często skrajnie rozumianych teorii urbanistyki nowoczesnej, a później dość ortodoksyjnych normatywów urbanistycznych zabezpieczających duże odległości pomiędzy budynkami oraz zasób zieleni osiedlowej, wszystko to w warunkach nie istnienia rynku nieruchomości, a tym samym nieistnienia kategorii wartości rynkowej gruntów. Powstałe według przyjętych w ten sposób parametrów zagospodarowanie miast zaczęło ustępować od połowy lat 1990 intensyfikującej się działalności deweloperskiej przy równoczesnym stopniowym luzowaniu przepisów, już po uprzednim anulowaniu normatywów urbanistycznych. W ostatnich latach padły ostatnie bastiony standardów mieszkań oraz odległości pomiędzy budynkami, co otworzyło pole do zagospodarowywania kolejnych terenów w miastach, a zwłaszcza ich centrach. Zjawiska te przebiegały w ostatniej dekadzie bardzo dynamicznie i dotyczą wszystkich stolic regionalnych, a także niektórych innych miast.

Jest to zatem niezwykle, swoisty eksperyment na żywych organizmach polskich miast, domagający się zbadania i opisanie, co realizuje rozprawa Kandydata na przykładzie Wrocławia. Dodatkowo Doktorant osadza rozważanie problemu w kontekście suburbanizacji, a także idei dewzrostu, czy też postwzrostu, a także wciąż ważkiego w Polsce problemu rozwoju mieszkalnictwa, czy raczej dostępności mieszkań. Tym samym podjętą problematykę należy uznać za aktualną i istotną zarówno naukowo, jak i aplikacyjnie.

Cele i tezy Doktorant ustrukturyzował w taki sposób, że przyjął cel teoretyczny (C1), jakim uczynił usystematyzowanie występujących w literaturze oraz praktyce planistycznej sposobów i strategii dogęszczania zabudowy w śródmieściach. Temu celowi przyporządkował dwie tezy i trzy pytania badawcze. Pierwsza z tez zakłada, że dogęszczanie stref śródmiejskich miast w krajach rozwiniętych występuje w modelach teoretycznych, jak i stanowi element strategii rozwoju miast. Teza druga zawiera założenie, że dogęszczanie może występować (przebiegać?) w różnych skalach, a gęstość i dogęszczanie mogą być badane i opisywane za pomocą odmiennych wskaźników zróżnicowanych w zależności od skali. Tu można wskazać pewien niedosyt w odniesieniu do rozważań, tj. rozpatrzenia zróżnicowania wskaźników w zależności od innych czynników, np. funkcji.

Cel drugi (C2) ma charakter poznawczy i dotyczy zbadania „specyfiki i charakteru procesu dogęszczania śródmieścia Wrocławia zabudową mieszkaniową w latach 2010-2021”. Odpowiada mu teza: „W latach 2010-2021 miał miejsce proces intensywnego dogęszczania śródmieścia Wrocławia zabudową mieszkaniową.

W dużej mierze odbywał się on w sposób żywiolowy, bez osadzenia w dokumentach planistycznych” (T2). Związane są z nią cztery pytania badawcze (P2.1-P2.4).

Przyjęte cele pracy w kontekście podjętego tematu można ocenić jako właściwe, a przyjęte tezy jako adekwatne i istotne, we właściwej relacji z celami. Przyjęty zestaw pytań badawczych wspiera weryfikację przyjętych tez.

4. Merytoryczna ocena pracy

Problematyka i zakres pracy

Problematyka pracy mieści się w dyscyplinie architektura i urbanistyka i z racji problemu jaki podejmuje, dotyczy zagadnień urbanistyki i planowania przestrzennego.

W związku z przyjętymi celami, praca ma zarówno wymiar teoretyczny, zwłaszcza systematyzujący, jak i podejmuje kwestię strategii i sposobów przekształcania struktur miejskich (tu: dogęszczania), a także kwestię narzędzi do opisu oraz moderowania procesów w tak istotnych obszarach, jakimi są śródmieścia.

Zakres czasowy pracy w części teoretycznej sięga połowy XX wieku, ale w odniesieniu do zapisów polskiego prawodawstwa – nawet 20-lecia międzywojennego, natomiast w zakresie badań własnych zawiera się w tytułowym okresie 2010-2021.

W zakresie terytorialnym praca operuje oczywiście w zachodnim kręgu kulturowym jeśli chodzi o teorię i literaturę, natomiast w zakresie badań własnych Doktorant określił granice obszaru śródmiejskiego Wrocławia na podstawie obowiązującego suikzpu miasta.

Przyjęty zakres pracy można ocenić jako niebudzący zastrzeżeń.

Metoda badań

Doktorant dzieli pracę na części: teoretyczną (rozdziały 2 i 3) oraz empiryczną (rozdziały 4 oraz 5).

Część teoretyczna bazuje na studiach literaturowych, badaniu współczesnego oraz historycznego ustawodawstwa, a także dokumentów planistycznych. Dzięki nim Doktorant identyfikuje odniesienia modeli rozwoju miast do zagadnienia gęstości i identyfikuje postulowane w ramach poszczególnych modeli strategię dogęszczania, zestawiając ich listę (pytanie P1.1.1). Następnie dokonuje przeglądu wskaźników opisujących procesy dogęszczania zabudowy (pytanie P1.2) i na tej podstawie konstruuje matrycę do badań wskaźników dogęszczania, jednocześnie systematyzując te wskaźniki.

Posługując się metodą badania źródeł Doktorant analizuje dokumenty strategiczne wybranych miast holenderskich oraz niemieckich, które mają dobrze udokumentowane strategie dogęszczania i identyfikuje strategie zastosowane w poszczególnych z badanych miast (pytanie 1.1.2). W ostatnim rozdziale, dotyczącym przekształceń śródmieścia Wrocławia, Doktorant nadal analizuje źródła (uchwały Rady Miejskiej związane z planami miejscowymi). Pozwala to na odpowiedź

na pytanie o umocowanie dogęszczania Wrocławia w dokumentach planistycznych i ewentualny jego systemowy charakter (pytanie P2.1). Doktorant zaznacza, że interesował go szeroki kontekst społeczno-polityczny decyzji w tym zakresie, stąd badanie również źródeł pośrednio związanych z poszczególnymi planami (uchwały o przystąpieniu do sporządzania planów, protokoły z posiedzeń Rady Miejskiej). Następnie Doktorant podjął badania prawidłowości procesu dogęszczania Wrocławia zabudową mieszkaniową w analizowanym okresie, zarówno analizując dokumenty planistyczne, jak i stan faktyczny, głównie z wykorzystaniem zdjęć satelitarnych oraz systemu informacji przestrzennej. Stąd wnioski dotyczące dynamiki, rozkładu przestrzennego (P2.2), sposobów dogęszczania zabudowy mieszkaniowej (P2.3) oraz próba wychwycenia występowania określonych tendencji w ramach tych procesów (pytanie P2.4). Efektem badań opisanych w tym rozdziale jest charakterystyka procesu dogęszczania śródmieścia Wrocławia.

Należy podkreślić precyzję w zaprogramowaniu badań, ustaleniu ich celów oraz etapów prowadzących do osiągnięcia poszczególnych z nich. Ta precyzja powoduje też, że zawartość pracy jest podporządkowana osiągnięciu celów badawczych, wobec tego jest ograniczona do elementów niezbędnych i, zasadniczo, nie zawiera treści niepotrzebnych, co też jest dużą zaletą. Autor następnie wykazuje się konsekwencją w realizacji postawionych zadań badawczych.

Ocena sposobu osiągnięcia celów badawczych

Osiągnięcie założonych celów badawczych następuje poprzez weryfikację postawionych tez, a do tego z kolei prowadzą odpowiedzi na sformułowane pytania badawcze (s. 17). Osiągnięcie celu teoretycznego (tezy T1.1 oraz T1.2) Doktorant uzyskuje identyfikując strategie dogęszczania tkanki miejskiej występujące w pięciu wybranych teoriach rozwoju miast od I ćwierci XX wieku, po uprzednim wskazaniu poziomów gęstości postulowanych przez innych jeszcze (wcześniejszych) urbanistów (s. 27) – w efekcie Doktorant uzyskuje zestaw 5 strategii dogęszczania stref śródmiejskich oraz zestawienie wskaźników gęstości postulowanych w 4 spośród 5 analizowanych teorii (s. 43). Co ważne, proces dogęszczania widziany jest nie tylko jako środek do poprawy wykorzystania terenu i infrastruktury, ale np. także jako droga do budowania miejskiej różnorodności (J. Jacobs, s, 35). Analiza dokumentów wybranych miast (holenderskich oraz niemieckich i Wrocławia) pozwala odpowiedzieć na pytanie P1.1.2, czyli czy dogęszczanie jest elementem strategii rozwoju miast (Rozdział 4). W wyniku tej części dociekań Doktorant przedstawia zestawienie wykorzystywanych strategii (s. 83). Z kolei w Rozdziale 3 Doktorant analizuje wskaźniki gęstości oraz dogęszczania stosowane w opracowaniach teoretycznych (W. Wyżykowski oraz dokumenty i autorzy zagraniczni), jak i w polskim prawodawstwie przedwojennym oraz powojennym. W efekcie tych analiz uzyskuje ilustrację grup wskaźników, gdzie ilorazy ich składowych dają gęstość zaludnienia (Il. 10), wzajemne powiązania gęstości zabudowy, ludności oraz terenów otwartych (Il. 11), macierz teoretyczną wskaźników do badań terenowych inwestycji mieszkaniowych Wrocławia z podziałem na skalę do jakiej odnoszą się (budynek, działka, zespół zabudowy) (Tabela 5) i wreszcie zestawienie wskaźników do badań planów miejscowych

Wrocławia (Tabela 6), w sumie odpowiadając tym samym na pytanie badawcze P1.2. Przy czym, według recenzenta, nieco brakuje wyjaśnienia Doktoranta na temat doboru wskaźników w tej ostatniej tabeli, jako że zawiera ona wskaźniki wyłącznie z jednej grupy z Tabeli 5, a mianowicie wskaźniki dotyczące jedynie skali budynku. Zapewne wiąże się to z treścią pytań P2.3 oraz P2.4 dotyczących budynków oraz ich zespołów.

Natomiast na uwagę zasługuje sformułowanie autorskiego wskaźnika efektywności mieszkaniowej (liczba lokali mieszkalnych do powierzchni zabudowy) (s. 63), który rzeczywiście wydaje się być przydatny zarówno w badaniach teoretycznych jak i w praktyce planistycznej czy inwestycyjnej.

Ostatnim etapem były własne badania zarówno dotyczące dokumentów planistycznych Wrocławia, jak i badania terenowe dotyczące wybranych inwestycji w tym mieście, służące poznawczemu celowi pracy. Każdy z ośmiu sektorów śródmieścia opisany jest w sekwencji: opis granic obszaru, aktywność planistyczna, aktywność inwestycyjna, podsumowanie. Doktorant wykorzystał skonstruowane przez siebie wcześniej narzędzia badawcze w postaci matryc wskaźników, w tym z uwzględnieniem autorskiego wskaźnika efektywności mieszkaniowej. Uzyskano porównanie wybranych wcześniej wskaźników sprzed uchwalenia planów miejscowych w stosunku do wskaźników wynikających z obowiązywania planów dla obszaru śródmieścia Wrocławia. Doktorant rejestruje też w formie opisowej, wspieranej fotografiami oraz rycinami aktywność inwestycyjną jako środek dogęszczania zabudowy w poszczególnych wyznaczonych sektorach. Nasuwa się tu jedynie uwaga, że w odniesieniu do zestawień wskaźników powierzchni zabudowy (WPZ) należałoby wyraźnie zaznaczyć, że porównanie dotyczy, jak należy rozumieć, odsetka powierzchni objętych planami miejscowymi, a nie powierzchni całych analizowanych sektorów.

Konstrukcja Podsumowania badań własnych (podrozdział 5.11., od s. 151) podporządkowana jest udzieleniu odpowiedzi na każde z czterech pytań badawczych służących osiągnięciu celu poznawczego badań.

Doktorant przebadał plany miejscowe śródmieścia Wrocławia oraz inwestycje mieszkaniowe z tego obszaru z lat 2010-2021. Odpowiedź na pytanie dotyczące systemowego umocowania dogęszczania badanego obszaru (P2.1), wsparta danymi procentowymi o udziale inwestycji oraz liczby mieszkań zrealizowanych w ramach planów miejscowych nie jest jednoznaczna, ale większość (ponad 70%) inwestycji realizowana była w ramach ustaleń planów miejscowych.

Odpowiedź na pytanie dotyczące charakteru procesów dogęszczania badanego obszaru (P2.2) jest mniej precyzyjna, podobnie jak niedookreślona jest materia pytania. Odpowiedź oparta jest na zestawieniach rozkładu czasowego liczby zrealizowanych mieszkań oraz przestrzennego rozkładu przyrostu liczby mieszkańców.

Odpowiedź na pytanie o sposoby dogęszczania stosowane na badanym obszarze Doktorant oparł o analizę zmian średnich wskaźników powierzchni zabudowy oraz intensywności zabudowy w odniesieniu do poszczególnych badanych sektorów.

W wyniku autorskiej oceny strategii dogęszczania zawartych w poszczególnych planach, Doktorant klasyfikuje je na cztery kategorie (konserwujące, uzupełniające, włączające oraz transformujące), podając krótkie charakterystyki każdej z nich. Spośród wszystkich przeanalizowanych planów połowę stanowiły plany uzupełniające, co dość jednoznacznie stanowi o dominującym charakterze działań prowadzonych w ramach polityki przestrzennej dla Śródmieścia Wrocławia.

Odpowiedź na pytanie o sposoby dogęszczania zabudowy mieszkaniowej następuje na podstawie analizy przypadków inwestycji mieszkaniowych wielorodzinnych z badanego obszaru, a w tym: wcześniejszego przeznaczenia pozyskanych terenów oraz dynamiki wskaźnika efektywności mieszkaniowej. Tu właściwie odpowiedzi nie dotyczą sedna problemu, a raczej dotyczą zmian przeznaczenia terenów, częściowo form dogęszczania (zabudowa plombowa lub inna uzupełniająca oraz pozostałe, s. 165), a także intensywności i efektywności dogęszczania (dynamika wskaźnika).

W toku formułowania odpowiedzi na ostatnie pytanie badawcze (P2.4) – tendencje związane z procesem dogęszczania w sposobie kształtowania zespołów mieszkaniowych, Doktorant przywołuje trzy tendencje, tj.: ograniczanie do niezbędnego minimum powierzchni zieleni osiedlowej oraz rekreacyjnych, połączenie skali budynków porównywalnej z zabudową osiedli z wielkiej płyty z kwartałową formą zabudowy oraz najwyższa atrakcyjność zespołów zabudowy realizowanych na nabrzeżach rzek, które narzucają zwiększony udział terenów zieleni.

Rozdział poświęcony badaniom własnym Doktorant zamyka zestawieniem (Tabela 27) zawierającym ocenę dogęszczania śródmieścia Wrocławia na podstawie dziewięciu kryteriów dogęszczania D. Sim'a. Można dyskutować z niektórymi parametrami opisującymi poszczególne kryteria (dlaczego stopień różnorodności – właściwie jego brak, ma służyć do opisu różnorodności form zabudowy?), niemniej ostateczny wniosek płynący z tej analizy, czyli że inwestycje mieszkaniowe Wrocławia w małym tylko stopniu spełniają kryteria przyjaznego dogęszczania D. Sim'a pokrywa się z ogólną oceną jakości współczesnych inwestycji mieszkaniowych oraz ładu przestrzennego w Polsce w ogóle. Tu uwaga, że nie bardzo wiadomo jak ta ostatnia analiza jest osadzona w strukturze działań zmierzających do odpowiedzi na postawione pytania badawcze.

Zamieszczona w podrozdziale 6.2. dyskusja jest raczej swoistym podsumowaniem, a nie odniesieniem uzyskanych rezultatów do wyników badań innych badaczy czy też do toczącej się w środowisku naukowym dysputy, niemniej zawiera kilka cennych spostrzeżeń, jak to o dogęszczaniu zrównoważonym. Na zakończenie Doktorant proponuje pola dalszych dociekań badawczych.

Tym samym Doktorant udziela udokumentowanych odpowiedzi na wszystkie pytania badawcze, z których nie wszystkie są jednoznaczne, niemniej prowadzą do osiągnięcia postawionych celów badawczych oraz potwierdzenia postawionych tez, przy czym trzeciej z nich częściowo.

Warto podkreślić dużą uwagę, jaką Doktorant poświęcił szerszemu kontekstowi społeczno-politycznemu, w tym uwzględnianiu aspektu zależności warunków jakości

życia w miastach od gęstości zaludnienia oraz zabudowy, a nie wyłącznie ani nawet głównie aspektom efektywności wykorzystania zasobów, głównie terenu.

Ocena warsztatu naukowego

Doktorant precyzyjnie zaprojektował procedurę badawczą i opisał kolejne jej etapy oraz przepływ wniosków pomiędzy nimi i później konsekwentnie ją zrealizował. Całość działań podporządkowana jest osiągnięciu założonych celów. Główne przywoływane teorie, rozwiązania czy zależności są zilustrowane wykresami, schematami oraz fotografiami, a zasadnicze elementy wywodu grupowane są w tabele lub podkreślane w tekście np. poprzez objęcie ramką i przypisanie oznaczenia. Opisy ilustracji zawierają źródło ich pochodzenia. Doktorant oszczędnie stosuje przypisy, natomiast odniesienia do pozycji literatury lub źródeł zawarte są w tekście. Praca uzupełniona jest o wymienione na wstępie zestawienia i wykazy. Tym samym warsztat i aparat naukowy nie prowokują do większych uwag.

Uwagi

Nie jest doprecyzowane kryterium charakteru procesu dogęszczania – cel C2 – wg jakich kryteriów ten charakter miałby być opisany? Podobnie pytanie badawcze P2.2 – jakie zależności czy składowe procesu rozumie Doktorant pod określeniem „jak przebiegał proces dogęszczania śródmieścia Wrocławia”?

Wśród pytań badawczych wydaje się brakować nawiązania do drugiej części tezy T1.2, wiążącej rodzaje wskaźników gęstości ze skalą założeń.

S. 23 – wg recenzenta wśród wyjaśnianych pojęć istotnych dla tematu pracy brakuje pojęcia intensywność zabudowy, która jest istotna w przypadku dogęszczania poprzez nadbudowę istniejących budynków.

Doktorant nie wskazuje (nie przeprowadza dyskusji) czy istnieją istotne, ważne dla rozwoju myśli urbanistycznej teorie czy modele, które nie zawierają strategii dogęszczania, a może nawet postulują rozgęszczanie – akcja budowy nowych miast angielskich, modele postulujące tworzenie miast satelitarnych – jeśli mają zastosowanie.

Dyskusyjna wydaje się być przydatność strategii dogęszczania S5, wykorzystującej nadbudowę oraz rozbudowę istniejących budynków, jako że w zestawieniu strategii dogęszczania na s. 83 Doktorant wykazuje brak danych na temat jej występowania w analizowanych grupach miast (s. 83).

Skąd biorą się rozbieżności w podawanych liczbach: Doktorant deklaruje przebadanie 69 planów miejscowych (s. 162) oraz 131 inwestycji mieszkaniowych (s. 166), tymczasem stosowne wykazy zamieszczone na końcu pracy zawierają odpowiednio: 65 oraz 140 pozycji?

Ponownie na pochwałę zasługuje zilustrowanie schematami zarówno zależności pomiędzy poszczególnymi celami, tezami oraz pytaniami badawczymi (Il. 2), jak i struktury pracy (Il. 3).

Podsumowanie

Praca dotyczy zagadnienia aktualnego i istotnego naukowo. Zawartość pracy wykazuje bardzo dobrą orientację Doktoranta w eksplorowanej problematyce, a także biegłość w metodologii pracy naukowej.

Za główne osiągnięcia przedstawione w pracy należy uznać:

- przegląd oraz usystematyzowanie głównych strategii dogęszczania ze szczególnym uwzględnieniem stref śródmiejskich;
- przegląd oraz usystematyzowanie narzędzi badawczych oraz praktycznych, jakimi są wskaźniki opisujące gęstość urbanistyczną, w tym w odniesieniu do założeń o różnych skalach;
- uzupełnienie luki w stosowanych w teorii i praktyce urbanistycznej narzędziach oceny gęstości poprzez zaproponowanie autorskiego wskaźnika efektywności mieszkaniowej.

Wskazane wcześniej niedoskonałości pracy nie podważają ogólnej wysokiej oceny i nie umniejszają jej wartości. Przedstawiony materiał zawiera konkluzje przydatne zarówno w sensie naukowym, jak i aplikacyjnym.

Na tej podstawie pracę można ocenić wysoko.

5. Konkluzja

Biorąc pod uwagę powyższą ocenę rozpatrywanej dysertacji mgr inż. arch. Macieja Pilnego pt. „Dogęszczanie śródmieścia Wrocławia zabudową mieszkaniową w latach 2010-2021” stwierdzam, że spełnia ona wymogi stawiane pracom doktorskim w dyscyplinie architektura i urbanistyka i może być przedmiotem publicznej obrony.

Białystok, 26.08.2023 r.

